

Inspel till nytt nationellt program för ESF+ 2021-2027 (Dnr 2019/00200)

Tillväxtverket arbetar för att stärka företagens konkurrenskraft genom att skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer. Vidare är Tillväxtverket också förvaltande myndighet för Europeiska regionala utvecklingsfonden. Remissvaret är skrivet utifrån bägge dessa utgångspunkter.

Tillväxtverkets övergripande synpunkter

EU-kommissionens förordningsförslag för sammanhållningspolitiken 2021–2027 omfattar flera fonder. Tillväxtverket välkomnar därför möjligheten att kunna framföra synpunkter på inriktning för kommande socialfondsprogram. Samordningen och tillvaratagandet av synergier mellan fonderna och nationell politik anser Tillväxtverket vara en mycket viktig fråga i förberedelser och framtagande av operativa program för fonderna i Sverige. Tillväxtverket vill också uppmärksamma regionernas roll och växande uppdrag inom kompetensförsörjning som viktigt, också för genomförandet av den nationella arbetsmarknadspolitik och Europeiska socialfonden i Sverige. Därutöver vill Tillväxtverket även lyfta fram näringslivets och företagens behov som viktiga i utformningen av kommande socialfondsprogram. Hit hör även EU-kommissionens rekommendation till Sverige att använda ESF för att utveckla färdigheter för smart specialisering, strukturomvandling och entreprenörskap (*Landrapport för Sverige 2019*) som ett intressant område att fördjupa mellan Svenska ESF-rådet och Tillväxtverket i förberedelser av kommande social- och regionalfondsprogram. Att delvis inrikta kommande socialfondsprogram mot branscher med tillväxtpotential utifrån ett smart specialiseringsperspektiv anser Tillväxtverket vara viktigt för att utveckla Sveriges konkurrenskraft och något som ökar möjligheterna till samordning och synergier med annan nationell politik.

Kompetensförsörjningens betydelse och behovet av samordning ökar

Kompetensförsörjning har de senaste åren blivit en allt viktigare fråga i Sveriges regioner. Företag lyfter kompetensförsörjning som ett av de största hindren för tillväxt (*Företagens villkor och verklighet, 2017*). Automatisering, digitalisering och strukturomvandling i kombination med utbildningsmönster och demografiska förändringar förändrar förutsättningar på den svenska arbetsmarknaden och efterfrågan på kompetens ökar både i näringslivet och stora delar av den offentliga sektorn. Behoven ser emellertid olika ut i Sveriges regioner och det fordras såväl en platsbaserad politik som tar hänsyn till regionala förutsättningar som ett helhetsperspektiv och samordning av näringspolitik, utbildningspolitik och arbetsmarknadspolitik.

I det följande avsnittet resonerar Tillväxtverket utifrån de frågeställningar som Svenska ESF-rådet önskar få myndighetens synpunkter på.

Inom vilka områden ser ni störst behov av insatser inom ESF+?

Tillväxtverket anser att näringslivets och företagens behov av kompetensförsörjning och kompetensutveckling bör få genomslag i ESF+. Idag skapas en stor andel av de nya jobben i små (och medelstora) företag. Det finns ett stort behov av att stärka företagens strategiska kompetensförsörjningsarbete och deras förmåga att långsiktigt hantera kompetensförsörjning som ett led i omställning utifrån förändringar som automatisering eller digitalisering. Vidare finns både en potential att kompetensutveckla företagens befintliga personal utifrån branschens, företagens och arbetsplatsens behov och att samtidigt stärka företagens förmåga att anställa nya medarbetare med annan bakgrund, exempelvis nyanlända.

Vilka målgrupper ser ni som prioriterade inom ESF+?

Tillväxtverket anser att ett tydligt näringslivsperspektiv i kommande socialfondsprogram innebär att företag (inkl. sociala företag), anställda i företag, branschorganisationer och företagsfrämjare blir viktiga målgrupper. Därutöver bör ESF+ fortsatt involvera huvudmännen inom arbetsmarknadspolitiken såsom myndigheter och kommuner. Mot bakgrund av att den regionala nivån får tydliga uppdrag och stärks inom kompetensförsörjningsområdet utgör de 21 regionerna också en målgrupp tillsammans med övriga aktörer och utbildningsanordnare som arbetar för att stärka strukturer inom utbildning och arbetsliv.

Vilka insatser för gruppen långtidsarbetslösa ser ni som särskilt prioriterade inom ESF+?

Långtidsarbetslösa personer har inte sällan ett behov av samordnat stöd från olika myndigheter för att långsiktigt kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Tillväxtverket anser därför att ESF+ bör stärka samverkan mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och kommunerna utifrån ett helhetsperspektiv med individen i fokus. Vidare anser Tillväxtverket att ESF+ bör möjliggöra en utvecklad samverkan mellan offentlig sektor och den sociala ekonomins aktörer som kan bidra till innovation och utveckling av arbetsmarknadspolitiken. Tillväxtverket ser även här ett stort värde i att involvera näringslivet för att utveckla nya metoder inom exempelvis yrkesutbildningen men också för att säkerställa olika insatser relevans, arbetsmarknadsanknytning samt att öka kontakter och vägar in på arbetsmarknaden.

Vilka insatser inom kompetensförsörjning och kompetensutveckling ser ni som särskilt prioriterade inom ESF+?

Tillväxtverket anser att företagens strategiska kompetensförsörjningsarbete tydligt bör adresseras inom ESF+. Vidare ser Tillväxtverket att validering av kompetens, utveckling av yrkesutbildning, yrkesinriktad vuxenutbildning, yrkesinriktad svenskundervisning och yrkesinriktade snabbspår för nyanlända är exempel på viktiga delar för att både tillvarata människors kompetens och främja omställning på den svenska arbetsmarknaden. Ett led i detta är att kunskapen i företagen behöver öka liksom företagens förmåga och kapacitet att ta emot praktikanter, lärlingar och utforma inkluderande arbetsplatser.

Sammantaget behövs insatser som involverar näringslivet och som utgår från företagens behov på både kort och lång sikt, som hanterar drivkrafter som

automatisering och digitalisering men som även beaktar regionala skillnader och förutsättningar. Tillväxtverket anser att ESF+ bör uppmuntra att beprövade modeller och fungerande regionala strukturer inom exempelvis utbildnings- och kompetensförsörjningsområdet sprids och att erfarenheter tillvaratas och implementeras i fler delar av landet.

Vilka insatser inom det livslånga lärandet (utbildning, fortbildning, vidareutbildning, karriärväxling) ser ni som särskilt prioriterade inom ESF+?

Tillväxtverket anser att en sammanhållen studie- och yrkesvägledning som del av det livslånga lärandet är ett område som behöver prioriteras inom ESF+ för att stärka matchning och kompetensförsörjning på arbetsmarknaden. Val av utbildning, bland såväl elever i grundskolan som nyanlända i etableringsinsatser, bör baseras på kunskap om arbetsmarknaden och insikt om kompetensbehoven i näringslivet och i den offentliga sektorn. Mot bakgrund av förändringarna på arbetsmarknaden behöver även möjligheterna till vidareutbildning och omställning av arbetskraften öka. Tillväxtverket anser i sammanhanget att ESF+ bör tillvarata digitaliseringen som drivkraft för omställning och förnyelse. Dels genom att angripa det digitala utanförskapet och höja den digitala kompetensen i arbetskraften. Dels genom att se möjligheter med digitalisering för att t ex utveckla lärcentrum som inte är bundna av geografien och som kan tillhandahålla ett bredare utbud av utbildningar, inklusive företagsutbildningar.

Finns det några andra medskick för inriktningen av ESF+ som inte finns i era svar ovan ESF+?

Den nationella arbetsmarknadspolitiken och Europeiska socialfonden genomförs till stor del på regional och lokal nivå men hanterar likt övriga europeiska struktur- och investeringsfonder flernivåstyrning och samverkan mellan aktörer på olika nivåer. Tillväxtverket vill ur det perspektivet särskilt lyfta behovet av att stärka den *regionala genomförandekapaciteten* som en viktig aspekt för att mobilisera aktörer från olika nivåer och sektorer, för att genomföra projekt samt för att tillvarata resultat och lära av genomförda satsningar inom programmen. Tillväxtverkets bedömning är att de 21 regionerna, varav flera nybildade, har olika förutsättningar inom området och att det därför finns anledning att se hur den samlade regionala genomförandekapaciteten kan stärkas under programperioden 2021-2027. De nationella myndigheterna och de förvaltande myndigheterna för fonderna har här tillsammans en viktig roll. Tillväxtverket ser därför fram emot en fortsatt dialog med Svenska ESF-rådet inom området.

Tillväxtverket har valt att inte lämna synpunkter på FEAD (Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt) då området ligger utanför myndighetens ansvar och kompetens.

Beslut i detta ärende har fattats av Patrik Sällström, ställföreträdande avdelningschef *Regioner* samt ordförande i styrgruppen för EU2021-2027. Jonas Örtquist, *Regioner*, har varit föredragande. I handläggningen har Anita Sandell, *Regional näringslivsutveckling*, Eva Johansson, *Kompetensförsörjning och digitalisering* och Isabelle Canderskog *Regional tillväxt mellersta Sverige* deltagit tillsammans med kollegor från berörda avdelningar.